הכנסות בלי מכס: החוקה הפיסקלית של הנמל החופשי

Dr Alexander Ressos, TEP
Attorney-at-Law (Switzerland and Germany),
Solicitor (England & Wales and Hong Kong)
Of Counsel, KGP Legal LLC
alexander.ressos@kgplegal.com.sg
www.ressos.com.sg

האופיום כעמוד התווך של הכספים הציבוריים

מושבת הכתר ירשה את המודל הפיסקלי של הנמל החופשי. היא לא גבתה מכס על המסחר הכללי ומימנה את עצמה בעיקר מהכנסות בלו, ובראשן מהאופיום. במאה התשע-עשרה היווה האופיום יותר ממחצית ההכנסות של יישובי המצרים (Straits Settlements). גם בראשית שנות העשרים של המאה העשרים עוד הניבו מכירות האופיום הממשלתיות כשלושה רבעים מהכנסות הבלו ו-55 אחוז מסך ההכנסות.[1]

בראשית המאה העשרים שינתה השיטה את צורתה. לאחר שוועדת האופיום של יישובי המצרים (Straits Settlements Opium Commission) בשנים 1907–1908 חקרה את בעיית ההתמכרות, ביטל הממשל ב-1909 את חכירת האופיום ונטל לידיו את הסחר כמונופול ישיר עם חנויות קמעונאיות בבעלות המדינה.[2] השינוי סילק את חוכרי ההכנסות, שאת הסינדיקטים שלהם תיאר חלק A, אך הפך את הממשל עצמו למוכר הסם. ב-1925 תכנן הגזבר הקולוניאלי ארתור מיק פאונטני (Arthur Meek Pountney) את Opium Revenue Reserve Replacement Fund, קרן שהחלה עם 30 מיליון דולר ונועדה להחליף בהדרגה את הכנסות האופיום באמצעות הצמיחה המצטברת של השקעותיה.[3] הקרן היא דוגמה מוקדמת לממשל קולוניאלי שבונה רזרבת השקעות כדי להחליף מקור הכנסה לא ודאי. רעיון זה יחזור בהיקף גדול בהרבה ברזרבות שמנהלות GIC ו-Temasek, הנבחנות בחלק D.

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

ההתנגדות הממושכת למס הכנסה

סוחרי סינגפור הגנו בנחישות על המודל הפיסקלי של הנמל החופשי. ב-1860 משך הממשל בכלכותה הצעה של המושל המקומי להטיל מס הכנסה, לאחר שהסוחרים סיכלו בהצלחה ניסיון לגבות דמי נמל. הצעה שנייה ב-1910 לא התקדמה מעבר לשלב הצעת החוק בגלל התנגדות עזה מצד אינטרסים אירופיים ומסחריים.[4]

רק המלחמה שברה את ההתנגדות. ב-1917 נחקקה War Tax Ordinance כדי לממן תרומות להוצאות המלחמה של האימפריה. היא חוקקה מחדש במשך כמה שנים ובוטלה ב-1922. Income Tax Ordinance קבועה נכנסה לתוקף ב-1947. היא נוסחה לפי Model Colonial Territories Income Tax Ordinance משנת 1922, עם הוראות שעובדו מ-Income Tax Act 1945 של הממלכה המאוחדת.[5] חוק מס ההכנסה (Income Tax Act) הנוכחי של סינגפור נובע מאותה פקודה.

מדיניות פיסקלית כגורם תחרותי

ההיסטוריה הפיסקלית של מושבת הכתר מראה עד כמה עמוק נטוע אופייה של סינגפור כמדינת מס נמוך. במשך כמעט מאה וחמישים שנה מאז ייסודו הסתדר הנמל בלי מכס על המסחר הכללי, ולמעט בתקופת מלחמת העולם הראשונה גם בלי מס הכנסה. הסוחרים ראו בשניהם איום על כושר התחרות של הנמל והשתמשו בהשפעתם במועצה המחוקקת ובלונדון כדי להתנגד להם. כאשר הגיע לבסוף מס ההכנסה אחרי מלחמת העולם השנייה, הוא הונהג בשיעורים מתונים.

מדיניות המס המודרנית של סינגפור ממשיכה את המסורת הזאת: שיעורי מס חברות ומס אישי נמוכים, תמריצי מס לפעילות פיננסית ומסחרית והישענות על מסי צריכה ועל תשואות השקעות המדינה. חלקים E ו-G בוחנים את תוכניות התמריצים למשרדים משפחתיים (family offices), למנהלי קרנות ולבתי מסחר. ההיגיון שלהן כבר ניכר בחוקה הפיסקלית של מושבת הכתר: המסחר צריך לשאת במס נמוך ככל האפשר, והמדינה צריכה לממן את עצמה ממקורות אחרים.

הערות

1. Diana S. Kim, “The Sticky Problem of Opium Revenue”, *BiblioAsia*, כרך 16, גיליון 3, אוקטובר–דצמבר 2020: האופיום היווה יותר מ-50 אחוז מהכנסות יישובי

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

המצרים במאה התשע-עשרה; בראשית שנות העשרים של המאה העשרים היוו מכירות האופיום הממשלתיות 75 אחוז מהכנסות הבלו ו-55 אחוז מסך ההכנסות. ↩

2. Diana S. Kim, "The Sticky Problem of Opium Revenue", *BiblioAsia*, אוקטובר–דצמבר 2020: ועדת האופיום של 1907–1908; סיום חכירת מס האופיום ב-1909 והמעבר למונופול ממשלתי ישיר באמצעות חנויות קמעונאיות בבעלות המדינה. ↩

3. Diana S. Kim, "The Sticky Problem of Opium Revenue", *BiblioAsia*, אוקטובר–דצמבר 2020: Opium Revenue Reserve Replacement Fund שתכנן Arthur Meek Pountney ב-1925, והחלה עם 30 מיליון דולר. ↩

4. מאמר על תולדות מס ההכנסה בסינגפור, *Singapore Journal of Legal Studies* [2007] 1–24: ההצעה של 1860 נמשכה לאחר שהסוחרים התנגדו לדמי הנמל; ההצעה של 1910 "failed to progress beyond the Bill stage when violent opposition by European and mercantile interests proved too strong." ↩

5. *Singapore Journal of Legal Studies* [2007] 1–24: War Tax Ordinance משנת 1917, שחוקקה מחדש עד לביטולה ב-1922; Income Tax Ordinance חדשה נכנסה לתוקף ב-1947, לפי דגם Model Colonial Territories Income Tax Ordinance 1922 ו-UK Income Tax Act 1945. ↩

Disclaimer

This article is provided for general information only. It is based on publicly available sources as at its date of publication. These sources have not been independently verified against licences, regulatory registers or the records of the entities concerned. It is not legal, tax, financial or investment advice. Nor is it a recommendation to invest in, transact with or use the services of any entity mentioned. Law and regulation change frequently, so the content may be incomplete or outdated. To the fullest extent permitted by law, Dr Alexander Ressos and the publisher of SingaporeIQ exclude all liability for loss or damage arising from the use of or reliance on this article. Readers should obtain advice on their specific circumstances before acting or refraining from action.

Names and trademarks of the entities discussed belong to their owners and are used for identification only. Their mention implies no endorsement, affiliation or allegation of wrongdoing. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. Corrections and updates: contact@ressos.com.

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

© 2026 Dr Alexander Ressos. This article may be quoted with attribution to SingaporeIQ (SingaporeIQ.com). Reproduction in full and any commercial use require prior written consent. The Legal Terms at https://singaporeiq.com/legal-terms apply.

Author contact: Dr Alexander Ressos, TEP · contact@ressos.com

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.